

HÅLLBARHETSREDOVISNING 2024

*Bilaga till
årsredovisning 2024*

Piteå kommun

Innehållsförteckning

Hållbarhet i styr- och ledningssystemet.....	3
De globala målen	3
De lokala målen.....	4
Särskilda åtaganden	4
Utmaningar	6
Redovisning av arbetet med Agenda 2030.....	8
Mål 3 - God hälsa och välbefinnande.....	8
Mål 5 - Jämställdhet.....	9
Mål 10 - Minskad ojämlikhet.....	11
Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	12
Mål 12 - Hållbar konsumtion och produktion	14
Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna	14
Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen	16
Mänskliga rättigheter.....	18
Handlingsplan för miljö-, klimat och energi.....	19
Klimatanpassning	21

Hållbarhet i styr- och ledningssystemet

De globala målen i Agenda 2030 visar vad som ska uppnås och är ett viktigt verktyg i arbetet för ökad hållbarhet på alla nivåer i samhället. Landets kommuner ansvarar bland annat för utvecklingen att skapa en god livsmiljö för sina invånare på lokal nivå. Genom att koppla de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 till lokal politik som utgår ifrån lokala förutsättningar och behov, kan kommuner stimulera en lokal utveckling i linje med dessa mål och samtidigt bidra till det gemensamma arbetet för att nå målen på både regional, nationell och global nivå.

I Verksamhetsplan för 2021-2023 beslutades om ett ledningsuppdrag med syfte att skapa en struktur för Piteå kommuns hållbarhetsarbete med Agenda 2030. Kommunfullmäktige fastställde i Verksamhetsplan 2024-2026 att sju av de globala målen skulle få ett särskilt fokus de kommande åren. Målsättningen med ledningsuppdraget är att pågående aktiviteter i linjeorganisationen kan synliggöras och samordnas genom att skapa en systematik i att få Agenda 2030 som en naturlig del av ordinarie verksamhet. För att Agenda 2030 ska bli en del i kommunens arbete med utveckling krävs att den blir en integrerad del i övergripande styr- och ledningssystemet. Det krävs också ett systematiskt arbete kring att skapa en nulägesbild, analysera och genomföra.

I Piteå gör vi detta genom:

- Lokala hållbarhetsanalyser
- Hållbarhetsredovisning
- Stödfunktioner för att arbeta med frågorna

Hållbarhetsredovisningen

Framtagandet av denna hållbarhetsredovisning är en del av ledningsuppdraget (se ovan) och ska i nuvarande form ses som ett försök att redovisa Piteå kommuns hållbarhetsarbete kopplat till de utsedda globala målen, samt att lyfta utmaningar för det fortsatta arbetet. Detta arbete sker under en testperiod och försöker se vad som är möjligt att genomföra utifrån nuvarande struktur och system. Denna redovisning är inte på något sätt heltäckande men har som ambition att påbörja ett långsiktigt arbete för att få till en struktur av redovisning kopplat till kommunens hållbarhetsarbete.

Läsanvisning

I denna redovisning finns även samlat arbetet kring mänskliga rättigheter, borgmästaravtal samt handlingsplan för miljö, klimat och energi och klimatanpassning. Dessa har tidigare varit parallella redovisningar.

De analyser som gjorts är utifrån ett lokalt perspektiv kopplat till de Agenda 2030 mål som politiken i Piteå kommun utsett som särskilda fokusmål kommande år. Analyserna bygger underlag som finns tillgängliga med perspektiv Piteå som geografiskt område. Nyckeltalen är de redan befintliga i Kommunfullmäktiges verksamhetsplan sorterade utifrån globala målen. Tillagt är även nationella nyckeltal för att följa Agenda 2030.

De globala målen

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda för hållbar utveckling som innehåller sjutton globala mål som ska uppnås till år 2030. Globala målen har i sin tur 169 delmål och drygt 230 globala indikatorer för hur arbetet ska genomföras och följas upp. Globala målen och Agenda 2030 är den mest ambitiösa överenskommelsen för hållbar utveckling som världens ledare någonsin har antagit. I begreppet hållbar utveckling

integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Med Globala målen har världens ledare förbundit sig till att uppnå fyra fantastiska saker till år 2030: Att avskaffa extrem fattigdom, Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen, Att främja fred och rättvisa samt Att lösa klimatkrisen.

Agenda 2030:s mål och delmål är integrerade och odelbara och omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

De lokala målen

Agenda 2030	Övergripande mål
Mål 3 God hälsa och välbefinnande	Piteå ska vara Sveriges barnvänligaste kommun
Mål 5 Jämställdhet	Piteå kommun och de kommunala bolagen ska arbeta aktivt för att vara en attraktiv och jämställd arbetsgivare samt skapa hälsofrämjande arbetsplatser
Mål 10 Minskad ojämlikhet	Piteborna i alla åldrar ska känna att det är meningsfullt att engagera sig och att de kan påverka kommunens utveckling Piteå ska erbjuda goda förutsättningar för ett livslångt lärande
Mål 11 Hållbara städer och samhällen	Budgetramen ska hållas genom effektiv hushållning av disponibla resurser Piteå kommuns och de kommunala bolagens finansiella ställning ska vara långsiktigt hållbar Piteå ska erbjuda trygga och attraktiva livsmiljöer Piteå ska år 2030 ha 46 000 invånare och till 2040 50 000 invånare
Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion	Piteå ska vara en attraktiv ort för näringsliv och företagande
Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna	Samhällsbyggnad ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet
Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen	Piteborna i alla åldrar ska känna att det är meningsfullt att engagera sig och att de kan påverka kommunens utveckling I Piteå utgör kulturen en drivkraft för demokrati, tillväxt och samhällsutveckling Piteå präglas av en samhällsgemenskap med jämställdhet och mångfald som grund

Särskilda åtaganden

Mänskliga rättigheter

Som MR-kommun åtar sig Piteå att;

- stärka kunskapen och medvetenheten om mänskliga rättigheter
- införliva MR i riktlinjer, rutiner och aktiviteter
- involvera medborgare
- synliggöra dilemman och konflikter
- följa upp och kommunicera resultat
- säkerställa MR i kommunala kontrakt och andra rättsliga avtal

Mänskliga rättigheter och andra globala och nationella överenskommelser är inarbetade i kommunens styr- och ledningssystem. En hållbar utveckling är avgörande för den gemensamma framtiden och alla tre dimensionerna av hållbar utveckling (ekonomisk, miljömässig och social) måste samverka. Mänskliga rättigheter och dess konventioner utgör, enligt regeringens strategi, utgångspunkt i arbetet med Agenda 2030.

Kommunfullmäktige har i reglementet tydliggjort alla nämnders uppdrag och det gemensamma ansvaret att respektera, skydda och främja mänskliga rättigheter.

Som offentlig myndighet är det viktigt att ständigt sträva efter att upprätthålla mänskliga rättigheter. Kunskap om mänskliga rättigheter krävs så att de som nås av kommunens verksamheter får ökade möjligheter att få sina rättigheter uppfylla. Det är i alla kommunala verksamheter och aktiviteter som grundarbetet och möten med rättighetsbärarna sker.

Borgmästaravtalet

Borgmästaravtalet är ett avtal för innovativa energistäder som bygger på ett klimatinitiativ för Europas städer och regioner att minska koldioxidutsläppen. Det är en unik rörelse på lokal och regional nivå som har lyckats mobilisera ett stort antal myndigheter för att upprätta åtgärdsplaner och styra medel till åtgärder som ska motverka klimatförändringar. Piteå kommun var en av de första kommunerna i Norrbotten som skrev på Borgmästaravtalet år 2009. Kommunen lovade då att minska våra koldioxidutsläpp med mer än 20% till 2020 samt vara nettoexportör av förnybar el. Redan år 2013 hade Piteå minskat de fossila koldioxidutsläppen med 50% jämfört med 1998. År 2014 nåddes målet att bli nettoexportör av förnybar el.

EU har år 2021 satt nya klimatmål för hur minskningen av växthusgasutsläpp och anpassningen till klimatförändringarna ska ske. Till 2050 ska EU bli klimatneutralt (ingår i EU:s klimatlag). Som del i detta uppdateras Borgmästaravtalet för att matcha de nya och mer ambitiösa klimatmålen. Piteå har förnyat avtalet en fjärde gång, där ambitionerna om minskande utsläpp har stärkts ytterligare och möter den nationella ambitionen där utsläppen minskar med 63 % till år 2030 jämfört med 1990. Det nya avtalet innebär i förlängningen att ha ett nollnettoutsläpp år 2045 samt verka för att ta fram en klimatpakt med näringsliv och medborgare. För Piteå kommun innebär ett förnyat avtal en fortsatt viljeinriktning att vara i framkant i klimat- och energifrågor i omställningen till en fossiloberoende samhällsutveckling.

I syfte att omsätta den politiska viljan i konkreta åtgärder och projekt, måste avtalsparterna utarbeta en grundläggande utsläppsinventering och att inom två år från den lokala församlingens beslut inkomma med en åtgärdsplan för hållbar energi och hållbart klimat där de planerade huvudåtgärderna beskrivs. Städerna förbinder sig att med två års mellanrum redovisa hur genomförandet fortlöper. I Piteå utgör Handlingsplan för miljö, klimat och energi denna.

Svenska miljömålssystemet är Sveriges verktyg för att nå den ekologiska dimensionen i Agenda 2030. I samband med arbete inom borgmästaravtalet beaktas även övriga miljöperspektiv och ekologisk hållbarhet som bedöms som viktiga att beakta lokalt.

Utmaningar

För att kunna utvecklas som kommun är det viktigt att se vilka utmaningar som finns för att nå olika mål. Kommunen måste veta vad som behöver stärkas, tas höjd för men också utveckla och förvalta för att kunna sträva mot en hållbar utveckling och en hållbar struktur och organisation. Inte bara för att jobba på i vardagen utan också för att kunna ställa om vid olika händelser i världen och samhället. Det ska vara lika viktigt att lyfta utmaningar som att visa på det som redan sker kopplat till olika styrdokument och målriktningar. En omvärldsanalys ligger till grund för att se hur kommunen kan komma att påverkas av de yttre faktorer så som lagstiftning, händelser i världen etcetera. Medan denna form av invärldsanalys kan visa på mer konkreta utmaningar både utifrån ett samhällsperspektiv samt utifrån ett kommunalt verksamhetsperspektiv. Denna invärldsanalys är inte heltäckande utan är ett försök att ge en bild kopplat de utmaningar som finns i Piteå att nå de utsedda globala målen.

Sammanfattad bild

I Piteå kommun arbetar verksamheterna på många olika sätt med frågor som kopplas till Hållbar utveckling. Mycket av det som görs inom ramen för Piteå kommuns ansvarsområden kan ses som en del av arbetet för att nå Hållbar utveckling och har därigenom också kopplingar till de globala målen för Agenda 2030. Syftet med Agenda 2030 är att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa och att lösa klimatkrisen. Genom att arbeta med de globala målen arbetar kommunen således också för att uppfylla de mänskliga rättigheterna.

De lokala övergripande målen i Piteå kommun är för närvarande nio. Kommunfullmäktige har också pekat ut sju av de globala målen där särskilt fokus bör läggas de kommande åren. För att kunna utveckla och förbättra är det viktigt att lyfta de utmaningar som kommunen har inom dessa sju globala mål.

Utmaningarna är beskrivna både utifrån ett verksamhetsperspektiv samt ett samhällsperspektiv. Flera av de utmaningar som den lokala invärldsanalysen visar på är i mångt och mycket kopplat till styrning och ledning samt prioritering och resurser. För att kunna arbeta mot en hållbar utveckling är en tydlig och gemensam målbild för organisationen viktig, vad vill vi med Piteå och hur ska vi nå dit? Under året har därför styr- och ledningssystemet förändrats. En ny vision med tillhörande strategier och värdegrund har antagits under 2024. Utvecklingsprogram planeras att antas i början av 2025. Den förändrade styr- och ledningsmodellen innebär att strukturen för hållbarhetsstyrning behöver ses över under året. Som en del av hållbarhetsstyrningen behöver uppföljning ske i form av en hållbarhetsredovisning integrerad med den nya strukturen.

Utmaningar som framkommit vid omvärldsanalys samt genom invärldsanalys genom kontakt med verksamheterna:

- **Verksamheterna behöver stöd och konsekvenser av beslut behöver lyftas**
För att kunna arbeta systematisk med hållbarhet behöver en tydlig och särskilt tilldelad resurs pekas ut i verksamheterna. Det behövs konkret styrning, struktur och stöd i gemensamma dokument. Det uttrycks ett behov av till exempel tydligare ärendehandbok och tjänsteskrivelser. Systematisk kunskaphöjning är viktig för att hålla perspektiven aktuella i verksamheterna.
Ekonomiska medel behövs prioriteras för att kunna genomföra identifierade åtgärder kopplat till hållbarhetsmålen, till exempel stöd till drift och föreningar. Samarbete kräver resurser.
När beslut tas på olika nivåer blir det ofta konsekvenser för människor/barn, klimat/miljö och ekonomi. Ett beslut kan också påverka olika grupper av människor på olika sätt. Detta kan innebära att besluten kan behöva ändras då andra perspektiv lyfts. Det är dessutom viktigt att besluten ser till en längre ekonomisk sikt än 3-4 år.
- **Utsläppen av växthusgaser ökar**
Den genom åren nedåtgående trenden av växthusgasutsläpp inom Piteå kommuns geografiska område har brutits. Ökningen har framför allt skett inom transportsektorn och industri.
Betydelsen av vår konsumtion med avseende på växthusgasutsläpp är även viktig att beakta för att långsiktigt få ned de indirekta växthusgasutsläppen som vår konsumtion bidrar till. Hur kommunen styr sina inköp, planerar samhället och ställer krav på transporter är viktiga verktyg.
- **Kvinnors och mäns, flickor och pojkars hälsa i Piteå**
En stark framgångsfaktor för ett samhälles utveckling och tillväxt är hälsa och jämställdhet. I Piteå har kvinnors ohälsa under lång tid varit oroande stor. Kvinnors sjuktal har varit högre än männens men också högre jämfört med länet och riket. Kvinnor lider av psykiska ohälsa, stress och sömnproblem och män har sämre tandhälsa och sämre levnadsvanor (stillasittande, kost, övervikt). Liknande mönster finns även hos barn och unga. Ska Piteå kunna utvecklas som kommun måste arbetet med att förbättra kvinnors och mäns, flickor och pojkars hälsa intensifieras.
- **Trygghet i en tid av oro**
I omvärlden och nationellt pågår många olika konflikter. Det är krig mellan länder och i länder men också gängkonflikter i Sverige som på olika sätt påverkar vårt vardagsliv. Det som också skapar oro är de ökade

brotten kopplat till vårt välfärdssystem. Bedrägerier, korruption, otillåten påverkan är bara några av de utmaningar som finns och som kommuner måste arbeta med på olika sätt. Tilliten till våra myndigheter och till våra medmänniskor riskerar att påverkas negativt. SCB:s medborgarundersökning visar på ett behov av att stärka kommunens roll som demokratiaktör. Som MR-kommun har Piteå kommun ett särskilt ansvar att arbeta för att utveckla och följa upp den delen av det kommunala uppdraget. Ett särskilt fokus behöver finnas på hur kommunen kan stärka särskilt sårbara grupper som är de som har svårast att göra sina röster hörda och vara delaktiga i samhällsutvecklingen.

- **Miljökrav vid inköp och upphandling behöver stärkas**

En av kommunens största miljöpåverkan sker via de varor och tjänster som köps in. Både utifrån klimatpåverkande utsläpp från produkter och entreprenader, direkta/indirekta transporter samt produkternas kemiska innehåll. Ytterligare viktiga aspekter såsom cirkuläritet och återbruk/återvinning av material har stor förbättringspotential och krav på det behöver införlivas i kommunens styrdokument.

- **Tillgången till tätortsnära natur när staden växer – grönstrukturplan saknas**

Ekologiska värden som gröna strukturer och kilar, biologisk mångfald, ekosystemtjänster och sociala värden som rekreations- och friluftsvärden i stadens närmiljöer är viktiga för både människor och växt- och djurlivet. I takt med stadens utbyggnad och utveckling är det inte ovanligt att mer naturmark tas i anspråk för bostäder, infrastruktur, näringar och verksamheter. Skydd, utveckling och tillgång till natur med särskilt fokus på tätortsnära natur, skolskogar eller naturområden nära där vi bor blir allt viktigare när staden växer. I samband med förändrat klimat kommer förekomsten av värmeböljor öka och därmed större risk för ökad dödlighet. Grönstruktur och framför allt förekomsten av större träd utgör viktiga klimatreglerande funktioner (ekosystemtjänst) i urban miljö.

Redovisning av arbetet med Agenda 2030

Mål 3 - God hälsa och välbefinnande

Målet syftar till att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Människors hälsa påverkas av ekonomiska, ekologiska och sociala faktorer och mål 3 inkluderar alla dimensioner och människor i alla åldrar.

Under de senaste decennierna har stora framsteg gjorts för att förbättra människors hälsa globalt, till exempel så har barndödligheten minskat med 50% sedan 1990. Investeringar i hälsa genom förebyggande insatser och modern och effektiv vård för alla gynnar samhällets utveckling i stort och skapar förutsättningar för människors grundläggande rättigheter till välbefinnande.

Analys - God hälsa och välbefinnande

Barn och ungas hälsa

Resultaten för 2024 från undersökningen Personligt visar att de allra flesta ungdomar i Piteå har en god självskattad hälsa. En tredjedel av tjejerna uppger att de har ont i magen eller huvudvärk en eller flera gånger i veckan, när det gäller killarna är motsvarande siffra drygt en av tio. Sömnproblem är det område där det är minst skillnad mellan könen. Drygt 60% av tjejerna uppger att de känner sig stressad en eller flera gånger i veckan eller varje dag. Motsvarande siffra för killarna är drygt 30%. Mest stressade upplever sig eleverna i nionde klass.

Andel elever som känt sig nedstämda (deppig eller nere) under de senaste 12 månaderna är ungefär samma som 2022 cirka 30% (en eller flera gånger i veckan, varje dag). Ungefär 15% av eleverna har känt sig så deppiga att de funderat på självmord och även här stora skillnader mellan tjejer och killar. Trots detta så är det fler killar än tjejer i Piteå som tagit livet av sig under de under åren 2010-2022 (8 killar och 6 tjejer i åldrarna 15-24 år).

Andelen som blivit mobbade, trakasserad, kränkt eller utfryst är ungefär lika stor under åren, cirka 3% har blivit utsatta under en längre period och cirka 12% vid något enstaka tillfälle. Även om andelen upplevs liten så är det trots allt 29 elever som regelbundet blir mobbade och trakasserade i Piteå kommun. Största andelen mobbing sker på skolan och det är andra och elever/ungdomar som står för det. De flesta som blir utsatta ör mobbing vet inte varför de utsätts, den näst vanligaste orsaken är utseende.

Kommunen genomför ett flertal aktiviteter som fokuserar på att förbättra barn och ungas hälsa:

- Projekt inom Utbildningsförvaltningen tillsammans med specialpedagogiska skolmyndigheten dels för att för att stärka personalens kompetens kring NPF diagnoser och andra svårigheter, dels för att skapa mer tillgängliga lärmiljöer på gymnasiet.
- Samarbete mellan Elevhälsan, Ungdomsmottagningen och näringslivet för att främja psykiska hälsa hos Piteås tonåringar.
- Utreda varför flickors skolresultat och meritvärde försämrats genom djupintervjuer för att undersöka sambanden mellan frånvaro, psykisk hälsa och studieresultat.
- Antalet orosanmälningar och barnskyddsutredningar har ökat under flera år. Fungerande hemmaplanslösningar och Signs of Safety bidrar till fler insatser på hemmaplan. Genom att dra allt större nytta av det omgivande nätverket vid insatser förväntas barnen och deras omgivning få mer varaktiga verktyg och stärkt tillit till sina egna förmågor.
- Socialtjänsten har utvecklat sitt samarbete med andra verksamheter genom bland annat gemensamma utbildningsdagar med Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden samt Regionen.
- Socialtjänsten har samverkat med primärvård och skola i ett riktat arbete med föräldrastöd inom ett geografiskt område.
- 13-25- teamet erbjuder samtal, drogtester och stöd till ungdomar i åldern 13-25 år som har frågor eller bekymmer kopplat till alkohol eller droger rörande sig själv, deras familj eller andra omkring dem.

Vuxnas hälsa

I folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor som gjordes senaste gången 2022 framkommer följande bild av pitebornas hälsa.

Nya mönster som framträdde i undersökningen 2018 och som handlade om sämre fysisk hälsa hos kvinnor (långvarig sjukdom, värk i kroppen och huvudvärk) fortsätter att synas i undersökningen 2022. Riskbeteende kring narkotika/hasch/marijuana, alkohol samt spel hos män verkar ha försvagats i undersökningen 2022 jämfört med 2018.

Psykiska ohälsa och stress är fortsatt stor hos kvinnor, precis som det varit tidigare. I denna undersökning har dock männens psykiska hälsa försämrats. Klyftan mellan kvinnor och män har minskat, men är fortfarande stor.

Åldersgruppen 16-29, både bland kvinnor och män, är den grupp där den psykiska hälsan försämrats mest jämfört

med 2018.

I jämförelse med länet och riket står sig piteborna fortfarande ganska bra utifrån trygghetsfrågor och levnadsförhållanden. Pitebor litar på varandra, är mindre rädda för att gå ut själv, upplever att de har emotionellt och praktiskt stöd, är mindre drabbade av ekonomisk kris och mindre oroliga för att förlora sina jobb.

Tydliga mönster i undersökningen är:

- Skillnaden mellan kvinnor och män kvarstår, kvinnor lider av psykiska ohälsa, stress och sömnproblem och män har sämre tandhälsa och sämre levnadsvanor än kvinnor (stillasittande, kost, övervikt).
- Åldersgruppen 16-29 år visar på trender av sämre psykisk hälsa, levnadsvanor och levnadsförhållanden än andra åldersgrupper.

Nyckeltal - God hälsa och befinnande

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd kommun, andel %	2024		63 %	59 %	67 %
 Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	2024		84,6 %	84,7 %	84,4 %
 Medellivslängd kvinnor, år	2023		83,3		
 Medellivslängd män, år	2023		80,1		
 Invånare 16-84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%)	2024		62,9	62,2	63,4
 Invånare 16-84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%)	2024		50,9	43,9	57,2
 Elever i åk 8: Hur lätt eller svårt är det att få hjälp av elevhälsan till exempel skolsköterskan? Andel som svarat "Mycket lätt" eller "Ganska lätt", (%)	2024		48,7	47	51
 Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år	2023		36	33	38
 Sjukpenningtalet bland kommunens invånare	Dec 2024	10,5	11,7	16,7	7,2
 Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv	2023		235	278	192
 Fallskador bland personer 65+, 3-årsrm, antal/100 000 inv	2023		3 273	3 911	2 542
 Sjukfrånvaro, %	Dec 2024	≤5,5 %	6,8 %	7,5 %	5 %
 Andel elever som aldrig använt hasch eller annan narkotika gy 2, %	2024	-	-	-	-
 Andel elever som aldrig druckit alkohol i gy 2, %	2024	-	-	-	-
 Andel elever som aldrig rökt, gy 2, %	2024	-	-	-	-
 Elever i åk 2 gy som för det mesta mår bra eller mycket bra, (andel) %	2022	≥95 %	86 %	76 %	95 %
 Elever i åk 4 som för det mesta mår bra eller mycket bra, (andel) %	2022	≥95 %	96 %	96 %	97 %
 Elever i åk 7 som för det mesta mår bra eller mycket bra, (andel) %	2022	≥95 %	88 %	80 %	96 %

Sjukfrånvaron avser hela Piteå kommunkoncern

Mål 5 - Jämställdhet

Målet syftar till att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser. Alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som hela samhället. Det har bevisats om och om igen att politisk, ekonomisk och social jämlikhet mellan kvinnor och män bidrar till alla dimensioner av hållbar utveckling.

Att leva ett liv fritt från våld och diskriminering är en grundläggande mänsklig rättighet och helt avgörande för att människor och samhällen ska utveckla sin fulla potential.

Analys - Jämställdhet

Piteå kommun har under många haft ett tydligt fokus på jämställdhetsfrågorna. Jämställdhetsarbetet i Piteå kommun utgår från två perspektiv, medborgarperspektivet och medarbetarperspektivet.

Inom flera verksamheter ingår perspektivet som naturlig del av det vardagliga arbetet för att säkerställa att alla verksamheter har ett jämställt bemötande och en jämställd service. Kommunens medarbetare behöver ha kunskap och en gemensam bild över vad som förväntas därför är jämställdhet en del i all utbildning som genomförs i kommunen.

Jämställdhetsperspektivet finns med vid kommunens utvecklings- och planeringsarbete och i projekt finansierade av socialfonden. En viktig del i arbetet är att säkerställa likabehandling i kommunens verksamhet oavsett kön.

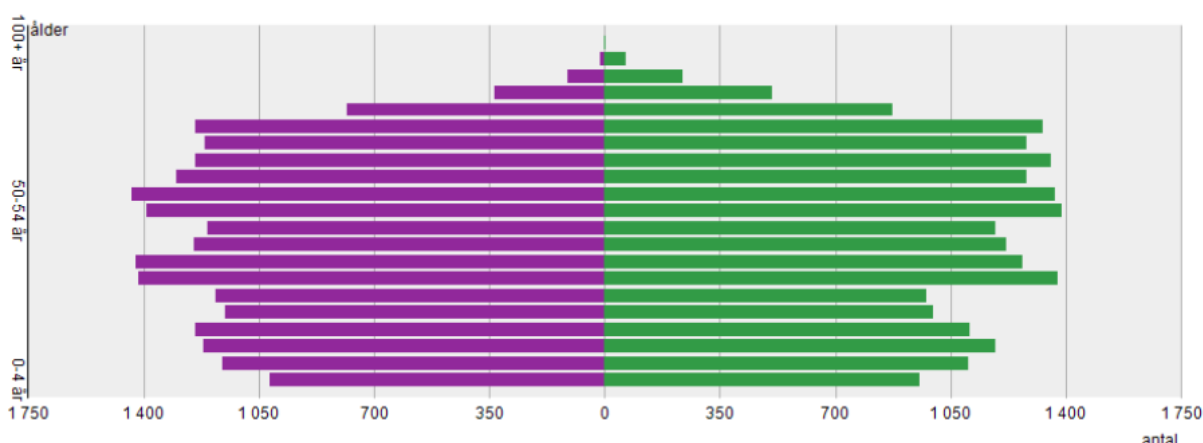
Jämställdhetsperspektivet finns också med vid marknadsföring av både utbildningar inom gymnasie- och vuxenutbildningen, samt vid marknadsföring av kommunens yrken. Dock är sökandemönstret fortfarande traditionellt könsuppdelat, såväl vid val av utbildning som vid ansökningar till kommunens lediga jobb. I syfte att synliggöra ojämställdhet redovisas alltid statistik könsuppdelat, både kopplat till intern personaluppföljning samt vid medborgarundersökningar.

Även om målbedömning av målet ”Service och bemötande utformas jämställt i kommunens alla verksamheter” är ”i hög grad uppfyllt” finns det mycket kvar att göra innan jämställdhetsperspektivet genomsyrar kommunens alla verksamheter.

Även i målen för medarbetare finns jämställdhet med som en naturlig del och innebär att Piteå kommun ska vara en attraktiv och jämställd arbetsgivare. Förutsättningarna ska vara lika för kvinnor och män i fråga om lön, arbetsförhållanden, ledarskap, kompetensutveckling. Dessutom har kommunen fokus på att arbeta med mäns våld mot kvinnor bland annat genom att utbilda alla chefer i ämnet. Jämställdhetsperspektivet ska vara en integrerad del av personalarbetets samtliga processer.

Utifrån ett befolkningsperspektiv så ser man att Piteås befolkning består av en något lägre andel kvinnor än män. Detta är främst i åldrarna 10–44 år.

Folkmängden den 1 november, antal efter ålder och kön. Piteå, 2024.

Nyckeltal - Jämställdhet

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	2024		38 %		
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	2023		71,7 %	68,1 %	84,9 %
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	2024		29 %		
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	2023		76,7 %		
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, 65+ år, andel (%)	2022		80,3 %		
Anmälda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus, närstående genom parrelation med offret i kommunen, antal/100 000 inv	2024				
Kvinnor på ordförandeposter i kommunen, andel (%)	2024		28,57		
Sjukfrånvaro, %	Dec 2024	≤5,5 %	6,8 %	7,5 %	5 %

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Andel heltidstjänster, %	Dec 2024	≥95 %	91 % 	90,7 %	91,9 %
 Antal timmar som utförs av timanställda	Dec 2024	≤490 122	489 284 	322 485	166 799
 Kvinnors lön i förhållande till mäns lön, %	Dec 2024	100 %	96,1 % 		
 Pensionsålder, medelvärde	2024	65	64,9 	64,7	65,5
 Subventionerade anställningar, andel (%)	Dec 2024	1,9 %	1,6 % 	1,3 %	3 %

Sjukfrånvaron avser hela Piteå kommunkoncern

Mål 10 - Minskad ojämlikhet

Målet syftar till att minska ojämlikheten inom och mellan länder

Grunden för ett hållbart samhälle är en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt, socialt och politiskt inflytande i samhället. Globala målens ledord är Leave No One Behind och mål 10 belyser vikten av att verka för ett samhälle där ingen lämnas utanför i utvecklingen.

Ett jämlikt samhälle bygger på principen om allas lika rättigheter och möjligheter oberoende av t.ex. kön, etnicitet, religion, funktionsvariation, ålder och annan ställning. Även om många länder har haft en positiv ekonomisk utveckling med minskad fattigdom under de senaste decennierna, så har klyftorna ökat både inom och mellan länder. Jämlikhet minskar risken för konflikter och främjar alla människors möjlighet att delta i och påverka samhällsutvecklingen.

Analys - Minskad ojämlikhet

Piteå kommun har tagit flera initiativ för att främja jämlikhet och integration. Sedan 2021 är kommunen en av få MR-kommuner (Mänskliga Rättigheter-kommuner) i Sverige, vilket bland annat innebär att kommunen arbetar för att integrera mänskliga rättigheter i sina verksamheter.

Under 2024 har arbetet med att säkerställa nationella minoriteters rättigheter intensifierats och från och med 2025 är Piteå kommun förvaltningsområde för det samiska språket. Ett exempel på arbetet för att öka kunskapen om nationella minoriteter är förskolan och skolans projekt som syftar till att de nationella minoriteternas närvaro i Piteås förskolor och skolor ska vara en självklar och synliggjord del i alla verksamheter.

Trots dessa insatser visar Statistiska centralbyråns (SCB) medborgarundersökning från 2023 att Piteå kommun har försämrat sina resultat inom områdena jämlikhet och integration jämfört med 2021. Exempelvis upplever endast 30 procent av piteborna att kommunen arbetar aktivt för att förbättra integration och delaktighet i samhället. Detta visar på att kommunens arbete inom dessa områden behöver utvecklas och att information om pågående insatser bör kommuniceras bättre till invånarna.

Enligt Segregationsbarometern (Boverket) har Piteå kommun ett ojämlikhetsindex på 29,0, vilket mäter graden av segregation baserat på inkomstfördelning. Detta innebär att 29 procent av befolkningen i den lägsta inkomstgruppen skulle behöva flytta till ett annat område för att uppnå en jämn fördelning i förhållande till den högsta inkomstgruppen. Även om detta värde inte är extremt högt, pekar det på att det finns utrymme för förbättringar när det gäller socioekonomisk jämlikhet inom kommunen. Statistik från 2023 visar på att Piteå kommun tillhör de kommuner i landet som har lägst andel utrikesfödda.

Vid riksdagsvalet 2022 var valdeltagandet i Piteå kommun 87,72%, vilket är högre än det nationella genomsnittet på 84,2%. Skillnaden mellan det valdistrikt som har högst deltagande och det valdistrikt som har lägst deltagande i Piteå kommun är drygt 11 %. I 226 av Sveriges 290 kommuner är skillnaden i valdeltagande mellan det valdistrikt med högst och det med lägst valdeltagande mer än 10 procentenheter.

Sammanfattningsvis visar tillgängliga nyckeltal att Piteå kommun har vidtagit flera åtgärder för att främja jämlikhet och integration, men att det fortfarande finns utmaningar och områden där ytterligare insatser krävs för att förbättra situationen.

Nyckeltal - Minskad ojämlikhet

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Förvärsarbetande eller studerande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, andel (%)	2021		80,6 		
 Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	2021		60 %	50 %	77 %
 Valdistrikt med lägst valdeltagande i senaste kommunalval, andel (%)	2023		75,4 % 		

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Utrikes födda bland förtroendevalda kommunpolitiker, andel (%)	2024		3,8 →	3,6	3,9
 Andel 20-64 år med eftergymnasial utbildning, %	2023		39 % →	49 %	30 %
 Andel flyktingar bosatta i Piteå två år efter ankomst till Piteå, %	2024	50 %	85 % ↘	90 %	80 %
 Andel utrikesfödda av befolkningen, (%)	2024	7,2 %	7,4 % ↗	7,8 %	7 %
 Antal inlägg i kommunfullmäktige	2024		695 ↗	185	510
 Förvärvsarbetsande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%)	2023		80,3 % ↘	61,9 %	90 %
 Inskrivna arbetslösa, utrikesfödda 16-65 år %	Dec 2024	<15,7 %	11,6 % ↘	12,2 %	10,9 %

Mål II - Hållbara städer och samhällen

Målet syftar till att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Över hälften av världens befolkning bor i urbana områden, och andelen väntas stiga till 70 procent år 2050. Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt, men kan också bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på ekosystem. Den snabba och stora inflyttningen till städer ställer nya krav som behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt.

Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering som i sin tur kräver ny teknik och samarbete mellan flera sektorer. Inkluderande och innovativ stadsplanering behövs för att göra städerna säkra och hållbara för framtiden.

Analys - Hållbara städer och samhällen

Undersökningar visar att pitebor är nöjda med att bo och leva i Piteå. Kvinnor är i överlag nöjdare med Piteå som plats att leva och bo på än män. I dialogmöten, både i stads- och landsbygd, kommer det fram att barn och unga genomgående trivs bra där de bor. Det finns ganska mycket att göra på fritiden. Ungdomarna i högstadiesålder efterlyser mötesplatser. Många lekplatser och badplatser anses förfallna och i behov av upprustning. Vissa trafikmiljöer upplevs otrygga. Skogsområden i flera av landsbygdscentra används flitigt av barnen och skolan och behöver bevaras.

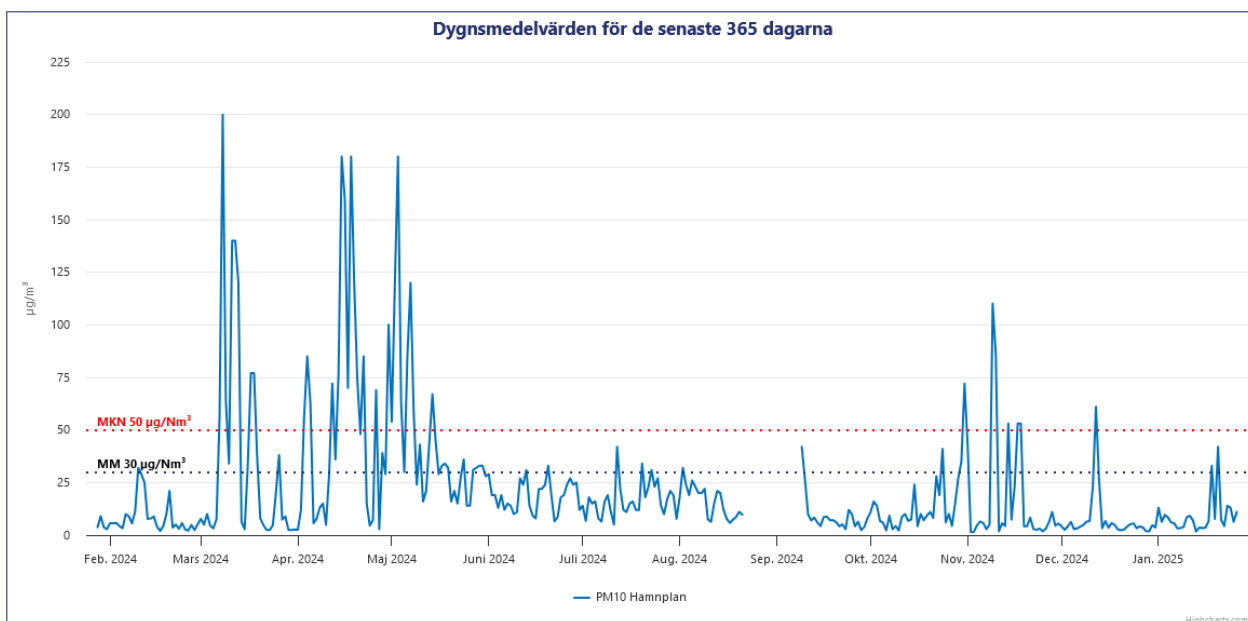
Det är vanligast att bo i småhus med äganderätt, vilket knappt 60 procent av invånarna gör. Drygt 30 procent av piteborna bor i hyreslägenheter och mindre än fyra procent bor i bostadsrättslägenheter. Flerbostadshuset i Piteå är ofta integrerade i småhusbebyggelse. Därför blandas invånare som bor i olika typer av boenden med varandra på ett naturligt sätt i vardagslivet, t ex upptagningsområden för förskolor, skolor, dagligvaruhandel och så vidare.

Det råder ingen trångboddhet (enligt definition) i Piteå även om de finns en del som bor ganska trångt. Fler tillgängliga lägenheter behövs i kommunen. Den stora ökningen av antalet äldre medför att de kommer att finnas färre tillgängliga lägenheter per person över 80 år i framtiden, om inte tillgänglighetsskapande åtgärder vidtas.

SCBs medborgarundersökning 2023 visar på att Piteå upplevs som en trygg plats. Piteborna ger högre andel höga betyg på samtliga frågor angående trygghet i undersökningen och 99 procent av piteborna uppger att de känner sig trygga ute när det är ljus ute och 88 procent känner sig trygga när det är mörkt ute. Vid en jämförelse mellan könen så ger männen fler höga betyg än kvinnorna, exempelvis så uppger 96 procent av männen att de känner sig trygga utomhus när det är mörkt ute. Motsvarande siffra för kvinnorna är 80 procent. Andelen invånare mellan 16-84 år som avstår från att gå ut ensam är 18 procent, en förbättring jämfört med tidigare år. Även här ses skillnader mellan mäns och kvinnors uppfattning och kvinnor avstår i högre omfattning från att gå ut ensamma.

Besvärundersökning Svarefrekvensen för den senaste besvärundersökning (2023) var låg, men påvisar stora likheter med föregående (2018). Det finns en förekomst av besvär, framför allt till följd av buller, men även i viss mån till följd av obehaglig lukt samt sot och damm. Förekomsten kan av dessa besvär kan främst antas hänga ihop med närheten till ett antal större eller andra industrier samt till närheten till mer vältrafikerade trafikleder.

Luftkvalitet Mätresultaten visar att luften i Piteå är relativt ren, men inte så ren som kommunen skulle vilja. Det beror bland annat på utsläpp från vägtrafik och industri. Genom åren har halterna av flera olika luftföroreningar (både i tätorten och utanför) övervakats i mätningar och klarar de så kallade miljökvalitetsnormerna (MKN). Halterna av partiklar och kvävedioxid är dock sådana att fortsatta mätningar krävs.

Diagrammet ovan visar på uppmätta partikelhalter på Hamnplan under året. MKN har under året överskridits 37 gånger (av 35 tillåtna gånger) avseende PM10 på Hamnplan.

Miljöbästa kommun Nationellt sett har Piteå tappat 22 placeringar, dock har platsen som länssetta bibehållits. Tidigare trend visar tydligt vikten av att tillse att resurser finns att arbeta samordnat och strategiskt med frågorna inom hela kommunkoncernen. Störst förbättringsområden ligger inom följande delar:

- Fortsatt fokus på mål och åtgärder kopplat till minskade koldioxidutsläpp
- Upphandling är ett återkommande område i enkäten där kommunen har en stor förbättringspotential vad gäller uppföljning och kravspecificering. Speciellt vad gäller att ställa miljökrav på demonterbarhet vid nybyggnad, större ombyggnader och renoveringar av kommunägda lokaler och bostäder.
- Miljöövervakning PFAS och PFOS och långsiktig plan med åtgärder
- Klimatpåverkan vid byggnationer (3 frågor)

Vissa områden har redan initierande förbättringsåtgärder såsom energieffektivisering och fossilfria fordon, det gäller dock att hålla i och tillse att de implementeras och ger effekt över tid.

Nyckeltal - Hållbara städer och samhällen

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
Förändring i antal invånare under senaste femårsperioden, andel (%)	2024		0,4	0,6	0,2
Demografisk försörjningskvot	2023		0,86	0,9	0,81
Nyttillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	2022		94,8		
Cykelväg i kommunen, total, meter/inv	2024		3		
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg	2022		1 516 458		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	2022		202 098		
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	2024		18,4 %	29,6 %	8,3 %
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	2023		8,7 %	8,1 %	9,3 %
Andel kvävedioxid i luften i förhållande till miljö kvalitetsnorm	2023	<40 µg/m ³	12,2 µg/m ³		
Andel partiklar i luften i förhållande till miljö kvalitetsnorm	2023	<40 µg/m ³	23,5 µg/m ³		
Miljöbästa kommun, placering enligt Aktuell Hållbarhet	2024	66	89		

Mål 12 - Hållbar konsumtion och produktion

Vår planet har försett oss med ett överflöd av naturresurser, men vi människor har inte nyttjat det på ett ansvarsfullt sätt och konsumerar nu långt bortom vad vår planet klarar av. Visste du exempelvis att 1/3 av den mat som produceras slängs? Att uppnå hållbar utveckling kräver att vi minskar vårt ekologiska fotavtryck genom att ändra hur vi producerar och konsumerar varor och resurser.

Hållbar konsumtion innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, tillväxt på såväl den lokala som globala marknaden, ökad sysselsättning, förbättrad hälsa och minskad fattigdom. Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor är en nödvändighet för att minska vår negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa.

Analys - Hållbar konsumtion och produktion

Den kommunala avfallsplanen antogs i mars 2023 och uppföljning är beslutad att ske var tredje år. Mängden insamlat kommunalt avfall per invånare har minskat de senaste tre åren och ligger lägre än riksgenomsnittet. Fortsätter trenden så kommer målet med att minska mängden med 10 % att nås till år 2030.

Andelen kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning ökat med 4 %-enheter till 44 % under samma period och ligger i linjer med kommunens målsättning.

Kommunen ligger fortsatt mycket lågt avseende andelen inköpta ekologiska livsmedel, det har inte nämnvärt ökat genom åren, och Piteå ligger långt ned i jämförelse med både riket och med majoriteten av Norrbottens kommuner.

Måltidsservice arbetar med en palett av åtgärder som bidrar till en hållbar konsumtion. Bland annat är stort fokus på att öka andelen lokalproducerade livsmedel, vilka nu uppgår till drygt 30% vilket är högre än regionens försörjningsgrad. Det kött som är upphandlat är svenskt (avser både fågel och kött), fisken kommer från hållbara bestånd och potatisen som kokas till skolorna kommer från Piteå. Vidare arbetar verksamheten för minskat matsvinn och har sedan år 2020 minskat matsvinnet med 31%, målsättningen är att det ska minska minst ytterligare 19% innan år 2030.

Nyckeltal - Hållbar konsumtion och produktion

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	2023	405,9 kg/inv	414 kg/inv		
 Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	2023		44 %		
 Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	2022		13 %		
 Måltidssvinn, grundskola, gram/ätande	2022		54		
 Antal initiativ för att använda giftfria och klimatneutrala produkter/år	2024		5		

Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna

Målet syftar till att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Klimatförändringarna är ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation. Utsläppen av växthusgaser fortsätter att stiga och som följd riskerar vi att nå en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförsurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer.

Effekterna är redan nu synliga och kommer att bli katastrofala såvida vi inte agerar nu. Genom utbildning, innovation och efterlevnad av våra klimatförpliktelser kan vi göra nödvändiga förändringar för att skydda planeten. Dessa förändringar ger också stora möjligheter att modernisera vår infrastruktur som kommer att skapa nya arbetstillfällen och främja välbefinnande över hela världen.

Det globala arbetet för att uppnå mål 13 och bekämpa klimatförändringarna konkretiseras ytterligare i Klimatkonventionen och Parisavtalet. Klimatkonventionen är en global konvention med åtgärder för att stoppa klimatförändringarna. Klimatkonventionen undertecknades vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio 1992. Till Klimatkonventionen hör Parisavtalet, ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Parisavtalet slår fast att den

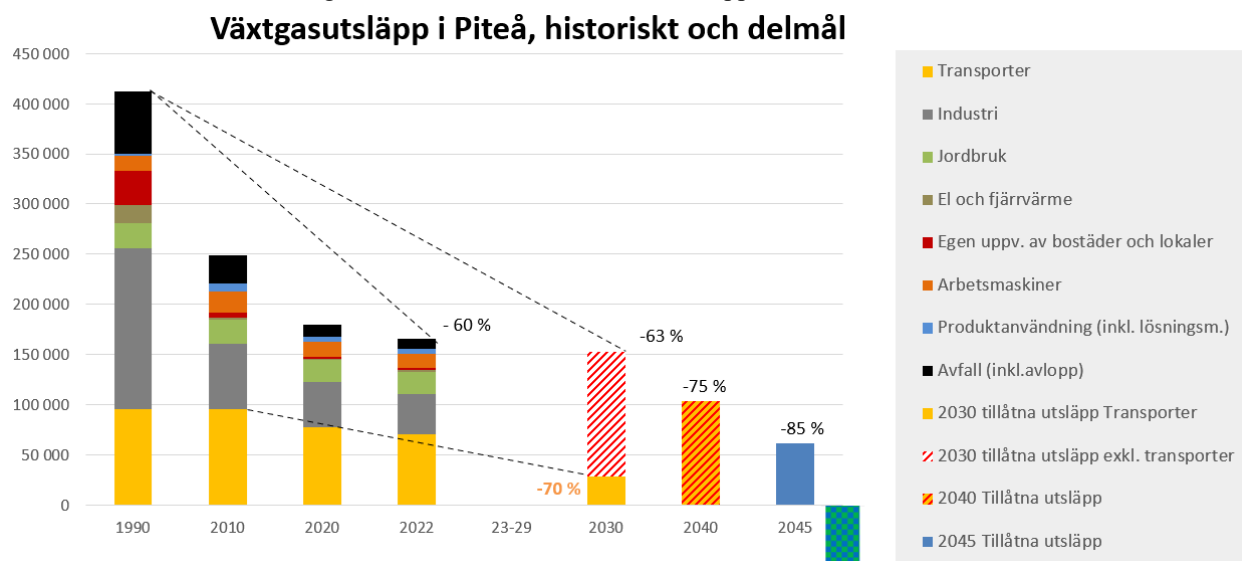
globala temperaturökningen ska begränsas till under två grader, med strävan efter att begränsa den till 1,5 grader. Detta ska framförallt uppnås genom att minska utsläppen av växthusgaser. En annan del av avtalet handlar om att ge stöd till dem som drabbas av klimatförändringarnas effekter och öka möjligheterna till klimatanpassning.

Analys - Bekämpa klimatförändringar

Utsläppen av växthusgaser har återigen vänt trenden mot en minskade mängd utsläpp jämfört med tidigare år.

Bedömningen är att en minskning av totala växthusgasutsläpp till år 2030 med 63% är möjligt att nå, redan år 2022 nåddes en minskning med 60%. Utmaningen är dock att minskningen ska ske till en viss andel inom transportsektorn. En utgångspunkt i prognosen är att det i den geografiska kommunen samtidigt planeras för kolinlagring motsvarande utsläppsnivåerna år 2045 (max 61 500 ton CO₂/år). Det är dessutom av stor vikt att ta höjd för en befolkning på 50 000 år 2040 i enlighet med kommunens målsättning.

Diagrammet nedan visar på utvecklingen av växthusgasutsläpp i Piteå både historisk samt de målnivåer som är beslutade inom ramen för Borgmästaravtalet och de nationella utsläppsmålen.

För att kunna nå en minskning med 70% från transportutsläppen till år 2030 måste en minskning med minst 12% årligen nås inom den sektorn. Vidare ligger målsättningen till samma år på sammanlagt en minskning med 63% av det totala växthusgasutsläppet sedan år 1990, vilket medför att en ytterligare årlig reduktion av utsläpp måste göras med minst 6%. Efter år 2030 kan takten justeras mellan transporter och övriga områden. För övriga sektorer behöver en minskning med 3% ske årligen, något som hälften av sektorerna uppvisade mellan åren 2021 - 2022 (Industrin, el och fjärrvärme, arbetsmaskiner och avfall)

Inom transportsektorn var det personbilar som år 2022 stod för 56% av utsläppen, därefter kommer tung trafik (33%). Andelen fossiloberoende personbilar inom kommunorganisationen (kommun inklusive bolag) är mycket låg i jämförelse med majoriteten av kommuner i Sverige. År 2022 låg den på 24,6%, vilket innebär att det första kommunala etappmålet för år 2024 (30%) inte nåddes, prognosen att nå en helt fossiloberoende fordonsflotta inom kommunkoncernen till år 2030 ser möjlig ut.

Då den kommungeografiska personbilsflottan står för drygt hälften av utsläppen inom transportsektorn och för att nå målet till 2030 (med bibehållen körsträcka) måste antalet fossiloberoende fordon behöva uppgå till ca 18 500 st. Med nuvarande utbytestakt (ca 400 st/år) kommer målet inte att nås.

Vad som dessutom utmärker sig i Norrbotten och Piteå är hur många mil som körs med personbil räknat per invånare. Trenden har under många år visat på en ökning, men de senaste åren har en minskning skett och en trend har vänt sedan 2021. Minskningen går dock inte i lika snabb takt jämfört med snittet för riket även om många andra kommuner faktiskt har ökat sina körsträckor under de senaste två åren.

Piteå kommunkoncern inhandlar sedan många år endast miljömärkt el (UG, Ursprungs Garantier) som innebär att elen är 100% förnybar (vattenkraft och sol) samt fjärrvärme från PiteEnergi (spillvärme med mycket låga fossila CO₂-utsläpp).

Nyckeltal - Bekämpa klimatförändringarna

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser, ton CO2-ekv/inv	2022	7,98	3,91		
 Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv	2022		165 486		
 Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)	2023		15,8 %		
 Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	2023		24,6 %		
 Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	2023		698		
 Andel fordon som drivs av fossilfria bränslen av koncernens totala antal bilar (%)	2024	30 %	27,2 %		
 Andel fossilfria fordonskilometer av totalt antal fordonskilometer för respektive upphandlad eller avropad transport (%)	2024		8 %		
 Energianvändning per yta, kWh/kvm	2024	128,5 kWh/kvm	128,7 kWh/kvm		
 Utsläpp av växthusgaser vid byggnation kg (CO2e)	2024				

Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen

Målet syftar till att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

Fredliga samhällen och frihet från våld utgör både ett mål och ett medel för hållbar utveckling. Inkluderande, ansvarsfulla och rättvisa institutioner är grunden för en god samhällsstyrning fri från konflikter, korruption och våld. Alla människor är lika inför lagen och ska ha lika tillgång till rättvisa och möjligheter att utöva inflytande och ansvarsutkrävande över beslutsfattande.

Inga varaktiga framsteg kan nås i en kontext präglad av konflikt och våld. Våld innebär inte bara mänskligt lidande, det raserar också grunden för samhällets ekonomiska, miljömässiga och sociala utveckling. De länder som är drabbade av krig och utdragna konflikter är de länder som har svårast att lyfta sin befolkning ur fattigdom. Att stärka rättsstatsprincipen och främja mänskliga rättigheter är nyckeln till fredliga, inkluderande och hållbara samhällen.

Analys - Fredliga och inkluderande samhällen

Vid riksdagsvalet 2022 var valdeltagandet i Piteå kommun 87,72%, vilket är högre än det nationella genomsnittet på 84,2%. Skillnaden mellan det valdistrikt som har högst deltagande och det valdistrikt som har lägst deltagande i Piteå kommun är drygt 11 %. I 226 av Sveriges 290 kommuner är skillnaden i valdeltagande mellan det valdistrikt med högst och det med lägst valdeltagande mer än 10 procentenheter.

Liksom tidigare år är representationen av män respektive kvinnor som deltar i medborgardialoger relativt jämn. De åldersgrupper som är sämst representerade i olika dialoger är unga vuxna i åldern 19-30, personer 75 år och äldre samt barn i förskoleåldern. Utrikesfödda är en annan grupp som sällan finns representerade vid medborgardialoger.

Resultaten från SCBs medborgarundersökning visar på att Piteå upplevs som en trygg stad även om det är relativt stora skillnader på mäns och kvinnors upplevda trygghet. Kvinnorna uppger i högre grad än männen att de känner sig otrygga. Piteå har en relativt låg brottslighet i jämförelse med andra kommuner i Sverige. En trygg miljö är en grundläggande förutsättning för att främja ett fredligt samhälle. Kommunen arbetar tillsammans med Polisen, frivilligorganisationer och andra aktörer för att minska brott och öka säkerheten och tryggheten.

Nyckeltal - Fredliga och inkluderande samhällen

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Valdeltagande i senaste kommunalvalet, andel (%)	2024		85	87	84
 Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	2023		737		
 Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	2024		25,7 %	25,2 %	26,2 %
 Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%)	2024		83 %	87 %	80 %

	Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
	Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag	2023		0,9 %		

Mänskliga rättigheter

Piteå ska vara en öppen och trygg kommun där medborgarna är stolta över sin identitet och möts med respekt, nyfikenhet och öppenhet. En inkluderande stark social sammanhållning i både stads- och landsbygd ökar attraktionskraften och bidrar till att fler människor vill leva, besöka och verka i kommunen. Att fortsatt stärka trygghet och trivsel samtidigt med en utveckling av öppenhet och transparens via dialog och delaktighet på olika sätt skär genom hela arbetet i kommunens olika roller. Hur kommunen som organisation bemöter och möter medborgarna har stor påverkan på lokalsamhällstilliten.

Mänskliga rättigheter (MR) är och ska vara grunden i de tjänster och den service som kommunen ger piteborna. Kommunens ansvar att respektera, skydda och främja medborgarna behöver förankras tydligare för att alla verksamheter ska leva upp till dessa åtaganden.

För att skapa en djupare förståelse för mänskliga rättigheter bland både invånare och kommunanställda är utbildning viktigt. Ett utvecklingsområde är utbildning av både kommunens tjänstepersoner och beslutsfattare om mänskliga rättigheter. Det är även viktigt att öka medvetenheten om diskriminering och hur detta kan påverka grupper som utsätts för marginalisering (exempelvis etniska minoriteter, HBTQ+personer och personer med funktionsnedsättning.

Ett arbete med att ta fram förslag på hållbarhetsstyrning har initierats och bör prioriteras under 2025.

Kunskapen om barnkonventionen behöver stärkas bland chefer och medarbetare. Arbetet med barnkonsekvensanalyser har utvecklats men fortsatt fokus på området behövs.

För att säkerställa att alla kommuninvånare, oavsett bakgrund, känner sig delaktiga och hörda, behöver ett arbete genomföras med att skapa fler plattformar för medborgardialog. Ett särskilt fokus på ungas deltagande är viktigt i det arbetet.

Handlingsplan för miljö-, klimat och energi

En handlingsplan för miljö, klimat och energi är inom ramen för arbetet med Borgmästaravtalet beslutad av kommunfullmäktige i oktober 2019. Huvuddelen av de uppsatta aktiviteterna har pågått under året och många är slutförda, se nedan uppföljning:

Åtgärd	Uppföljningskommentar
Kommunen ska verka för att förnybara drivmedel ska bli ett reellt alternativ för hållbara transporter (ÖP)	Pågår, ökad andel tjänstebilar som är fossiloberoende, krav vid mark/vägentreprenade, fordonsgas-station finns etablerad
Utredning om anläggande av solceller på nya kommunägda fastigheter, installation på lämpliga befintliga fastigheter samt identifiering av områden lämpliga för solcellspark	Utredning sker i samband med ny- och ombyggnationer. PiteHamn-nytt hamnkontor. Fastighetsförvaltningen- Solanderskolan, Skogsgårdens äldreboende, Sömnäsbackens förskola samt gruppboende Videvägen.
Utredning om mängd, lokalisering och förutsättningar att nyttja returvärme, t ex bänkar och mark samt Öjeby och Hortlax simhall	Returvärme inkopplad till Öjeby Sport och Simhall
Översyn belysningsstrategi och utbyte till LED-armaturer	Utbyte pågår löpande i samband med underhållsåtgärder.
Stöd till föreningar för inköp av robotgräsklippare till fotbollsplaner	Två föreningar beviljades stöd för inköp av robotklippare 2024. Prioriterat i investeringsstödet och medel finns avsatta.
Energieffektivisering för samtliga förvaltningar och bolag	Pågår. Målsättning med minskning med 2% årligen nåddes 2023 till 2024.
Genomföra åtgärder enligt cykelplan	Arbete mot cykelplan sker årligen. Stor del finansieras via stadsmiljöavtalet.
Vid upphandling av tätortstrafik och skolskjutsar ställs krav på energieffektiva fordon och som uppfyller kommunens säkerhetskrav.	Utfördes innan upphandling av elbussar. Gällande skolbussar så finns inga sådana. Elever är hänvisade till allmän trafik via Piteå Stadsbuss och Länsstrafiken.
Vietnamprojektet	Avslutat. Framgångsrikt projekt som bidragit med minskade växthusgasutsläpp då risavfall i hög grad återvinns/energiutvinns och är mer en resurs än ett avfall idag.
Riktlinjer och anvisning för dagvatten skall implementeras och efterföljas.-Internutbildning och information	Antogs okt 2019, revidering pågår för beslut juni 2025. Utbildningar och internremitter genomförs löpande
Energieffektivisering - Riktade informationsåtgärder	Klimat- och energirådgivning sker årligen oh löpande. Under 2024-2025 utför Energikontor Norr för kommunens räkning.
Utredning och anläggning av Klimatanpassningsmagasin	Anläggande pågår, klar 2025.
Upphandling, utvärdering av viktiga produktkategorier med avseende på livscykelperspektivet mm	Ej genomfört
Verka för en ökad lokalproduktion av livsmedel	Ostronstogens förskola har erhållit medel från klimatpotten i syfte att anlägga köksträdgård på forskoleområdet och involvera barnen i utbildningssyfte. Stadsodling lyfts inom planeringen av Stadsutveckling Öster - pitholmshöjden
Brukningsvärd jordbruksmark: Identifiera avvattningsproblem, hänsyn t ex sulfidjordar och bevarandeåtgärder	Formulering av projekttid, ansökan om medel och intressentmöten har hållits. Extern projektledning saknas.Framtagande av riktlinjer för jordbruksmark pågår för antagande i KF 2025
Hållbar matkonsumtion 12 åtgärder inom att minska matsvinn,klimatanpassat val av livsmedel och menyer)	Insatser har genomförts i stort sett inom varje del
Kemikaliekartläggning	Uppdragsbeskrivning för ett konsultuppdrag har sammanställts. Beslut om medel och ansvar saknas.
Investeringsplan för åtgärder av utsläpp dagvatten inom vattenskyddsområde	Pågår, inventering av utsläppspunkter genomförd
Byggnader som uppfördes i kommunal regi ska sträva efter att uppnå kriterierna för Miljöbyggnad Silver	Lyfts fram i hållbarhetskonsekvensanalyser i samband med kommunalt byggande.Fastighetsförvaltningen = projekt Solanderskolan, Christinaskolan och Skogsgårdens äldreboende
Inventera var det finns förorenad mark inom kommunen (skrivbordsstudie om riskområden, provtagningar och behovsanalys för framtida optimal markanvändning)	Handlingsplan för förorenade områden antogs 2022-02-02
Utsläpp till vatten - utredning om vilka (biologiska) effekter det har på omgivningen	Ej genomförd
Inventera och upplys kommuninnevånare om nuvarande status i kommunens kustvatten och vad som är målet/kravet (Miljö kvalitetsnorm, MKN).	Vattenprovtagningar genomförda 2021-2023. Information delges i samband med exploateringar mm
Utreda behov av styrande dokument/rutin för att säkerställa särskilt värdefulla vattendrag (ÖP)	Plan finns för framtagande av lokalt åtgärdsprogram för vattenförekomster samt 10 specifika åtgärdsplaner för de mest prioriterade förekomsterna.
Lärande i hållbar utveckling - Skolor ska erhålla utmärkelsen för hållbar utveckling	Förskolor: Hortlax, Bergsviken, Hummerstigen, Tallåsen, Rönnen, Öjebyn, Norrfjärden. Skolor: Norrmalm, Pitholm, Svensby, Böle, Munksund
Utreda behov av styrande dokument/rutin för gröna ytor	Behov finns, ej genomfört
Årlig luftkvalitetsmätning, info och åtgärder	Genomförd luftmätning och mossinventering, luftmöte med samarbetspartners sker 2 ggr/år. Åtgärdsprogram antaget 2022
Ekologiska kompensationsåtgärder	Har ej genomförts i någon större utsträckning
Vattenförsörjningsstrategi. Utarbeta strategi för framtida täkter och vattenverk	Genomfört - nytt vattenverk planeras. Vattentjänstplan antagen 2023

Åtgärd	Uppföljningskommentar
Utredning om hantering av konstgräs	Rutiner för minskad spridning av granulat framtagen och åtgärder vidtagna.
Revidering av vindbruksplan	Reviderad plan antagen 2024

Det finns ett arbete initierat för att arbeta in hållbarhetsperspektiv i styrande dokument för inköp, men bör fortsatt prioriteras under 2025 för övriga verksamheter. Arbete för att ta fram en kemikalieplan saknas, en uppdragsbeskrivning och projektförslag finns framtagen sedan tidigare, men resurser har ej tillsatts.

Miljöspendanalys pågår samt uppdatering av nulägesbeskrivning för revidering av handlingsplanen. Tidigare gapanalys visar på att tillkommande aktiviteter behövs för att täcka upp det gap som nu föreligger mellan aktuella växthusgasutsläpp och beslutad målnivå. Nuvarande utsläpp ligger på (165 486 ton – 17 500 ton) och målnivå till både år 2030 (150 000 ton) och 2045 (61 500 ton).

Klimatanpassning

En handlingsplan för klimatanpassning antogs av kommunfullmäktige i april 2021. Majoriteten av de planerade aktiviteterna i den beslutade handlingsplanen är påbörjade eller planerade, nedan är några exempel på under året pågående/avslutade aktiviteter:

Åtgärdsförslag / anpassningsförslag	Uppföljningskommentar
Högre krav på preparering av skidspår och backe.	Ny miljövänligare Pistmaskin upphandlad till längdspåren på Lindbäckstadion. Pistmaskin backe hyrs.
Egendomsskador (fastigheter) och anläggningsskador (GC-tunnel, vägar mm). Dagvatten breddar problematiskt.	Planeringsarbete övervakas kontinuerligt bl a av VA-planeringsgruppen. Kontinuerlig tillsyn och rensning av dagvattenbrunnar genomförs.
Säkerställ att dagvattenbrunnar i hårdgjorda ytor rensas. Inventering av status och prioritering. Utökad resursbehov finns där sommarjobbbara kan nyttjas	Dagvattenbrunnar inom centrala stan slamsugs.Utbildningsförvaltningen och fastighetsförvaltningen samarbetar för åtgärder inom skola/förskola.
Projekteringsöversyn av byggnader med platt tak och invändiga takavvattningar samt utgående dagvatten dimension. Dagvatteninventering WEB-GIS	Ingår som en del i arbetet med klimatanpassning av fastigheter, långsiktigt projekt.
Säkerställ investering av snörojningsfordon (traktorburen snöslunga) kopplade till prioriterade områden.	Har 2 snöslungor och ser för tillfället över utbyte av den ena.
Snöras på barn som sover eller leker under tak med en hög rasrisk. Förstärkningar, flytt av uppställningsplats, rutiner.	Samtliga uppställningsplatser för sovande barn är säkrade för rasrisk av fastighetsförvaltningen.
Byte till högre staket runt förskolans utemiljöer så att inte små barn kan klättra över i samband med större snömängder.	Flertalet förskolor har fått höjda staket (150 cm) och investeras löpande i övrigt.
Mera snönederbörd medför ökad taksfattning, ökad avspärrning och även mera skottningar och bortforslingar på gårdar efter det att taken har skottats ned.	Möten genomförda med verksamheterna.
Projekteringsöversyn på tak som identifierats som högrisk objekt vid större snöfall inkl kostnadsuppskattning	Infört nya rutiner kring snöhantering och skottning kring Övertryckshallen.
Inköp av motorsågar för att säkerställa utrustning för bortrojning av stormfällda träd	Motorsåg inköpt till kranbil.
Inventering och planering av träd som riskerar att stormfällas.	Parken inventerar och bedömer risker för stormfällda träd.
Inventering av träd i nära anslutning till verksamhet. Åtgärd via gallring och skötsel.	Parkavdelningen besiktat fortlöpande träd. Vi besiktat alla träd som medborgare rapporterar, koll på vissa stora träd i närhet av bebyggelse.
Utreda och anlägga möjlighet till nya brygglösningar och förankringar som är mer stormsäkra	Projektering av bryggan på Koskäret (Vargön) genomfördes 2022, äskat medel som ej beviljats
Olyckor på kommunala vägar och personsador i samband med isstormar: Inköp av spridarutrustning och saltning med saltlake	Äldre utrustning i behov av översyn.
Skidspår, skidbackar och snölekområden kan inte nyttjas vid snöbrist: Utredning av förslag till hållbar drift på Lindbäckstadion med bl a säkrad tillgång till snö (konstsnö/sparad snö/tunnel)	Projektering genomförd. Etapp I är åtgärdad gällande flytt av pump samt omläggning av ledningar vid intagsbrunn Svensbyfjärden, Ombyggnation nollbrunn längdanläggningen samt förläggning av nya rör slinga A på längdanläggningen
Ökade resurser för drift av naturisbanan. Behov av kontroll, mätning av istjocklek för säkerhet. Sopning och hyvling är av största vikt för så hög kvalitet av isbanan som möjligt.	Infört ny rutin samt nya maskiner kring drift och underhåll.
Ett mer aktivt agerande mot de invasiva arterna. Att aktivt söka upp bestånd och avverka.	PÅGÅR, uppstartad i mindre omfattning. Ej identifierats inom vägområde
Montering av belysning gör att säkerheten och möjligheterna för barn/elever att vistas på ett större område ökar.	Utbildningsförvaltningen investerar årligen i ny belysning för förskolor och skolor.